

DOI: 10.15584/kpe.2025.5

Artykuł oryginalny

Data nadesłania: 26.08.2025 r.

Zaakceptowano do druku: 16.10.2025 r.

Opublikowano: 31.12.2025 r.

Gabriel Radko

Uniwersytet Rzeszowski

ORCID: 0009-0000-7729-038

Wspólna nauka w domu w nowej rzeczywistości społecznej i edukacyjnej

Learning together at home in the new social and educational reality

Streszczenie

W czasie wolnym od zajęć lekcyjnych dzieci często uczą się w domu razem z rodzicami – odrabiają zadania, przygotowują się do odpowiedzi ustnych, kartkówek i sprawdzianów. W artykule podjęto próbę bliższego poznania procesu wspólnej nauki w domu z dziećmi uczęszczającymi do szkoły podstawowej z perspektywy rodziców. Analizie poddano znaczenie środowiska domowego w edukacji dziecka, omówiono charakterystyczne postawy i potrzeby uczniów w wieku szkolnym, a także nowe możliwości edukacyjne związane z upowszechnieniem się nowoczesnych technologii informacyjnych. Za pomocą narzędzia częściowo skategoryzowanego wywiadu pogłębionego zbadano m.in. poziom zaangażowania opiekunów, ich motywacje, refleksje związane ze wspólną nauką oraz odczucia dotyczące zmieniającej się rzeczywistości społecznej i edukacyjnej.

Słowa kluczowe: uczenie się, rodzina, technologie informacyjne, szkoła podstawowa

Abstract

During their free time, children often learn at home with their parents – doing homework, preparing for oral exams, quizzes, and tests. This article attempts to explore the process of collaborative learning at home with primary school children from the parents' perspective. The importance of the home environment in a child's education is analyzed, and the characteristic attitudes and needs of school-age students are discussed, as well as new educational opportunities related to the widespread use of modern information technologies are explored. Using a partially categorized in-depth interview, the participants explored, among other things, the level of caregiver engagement, their motivations, reflections on collaborative learning, and feelings about the changing social and educational landscape.

Keywords: learning, family, information technology, primary school

Wprowadzenie

Nieodłącznym elementem edukacji dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej jest nauka w domu w asyście i przy pomocy rodziców. Proces przyswajania wiedzy nie kończy się wraz z dźwiękiem dzwonka – przygotowanie się do odpowiedzi ustnych, kartkówek i sprawdzianów wymaga odpowiedniej dozy pracy własnej ucznia w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych. Tak jak w przypadku aktywności fizycznej – by stopniowo stawać się coraz lepszym, uczenie się nowych wiadomości wymaga powtórek i ćwiczeń. Możliwości przyswajania wiedzy w przypadku poszczególnych jednostek są różne i stanowią wypadkową wielu czynników, jednak u młodych osób rozpoczynających swą przygodę z edukacją formalną bardzo wyraźnie zarysowuje się jedna wspólna cecha – potrzeba posiadania mentora. W murach szkolnych jest to nauczyciel, w domu – mama i tata. Współpraca opiekunów ze szkołą i ich zaangażowanie w proces nauki w domu przybiera różnorodne formy i ma niejednorodną intensywność. Jest również zależna od przemian ustrojowych, politycznych i społecznych¹. Niniejszy artykuł stanowi próbę spojrzenia na proces nauki dzieci w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych z perspektywy ich rodziców – poznania stopnia ich zaangażowania, warsztatu pracy, a także ich doświadczeń i refleksji.

Uczenie się i współpraca rodziców ze szkołą

Zbigniew Chodkowski opisuje uczenie się jako nie tylko przyswajanie nowych informacji, ale też „utrwalanie tych wcześniej wyuczonych”². Definicja ta nie ogranicza się jedynie do pracy z nauczycielem podczas lekcji. Znajduje ona przestrzeń dla (samodzielnej lub wspomaganej) pracy własnej nad informacjami już poznanymi. Na znaczenie działań mających na celu pełniejsze zgłębienie przyswajanych treści i ich utrwalenie zwracał uwagę również Wincenty Okoń, stawiając ćwiczenia tuż obok doświadczenia i poznania³. Rozróżnienie pomiędzy uczeniem się a ćwiczeniem wprowadził w 1967 r. Stefan Baley uznający uczenie się za proces, „którego produktem jest wiedza i umiejętność”. Zwrócił on uwagę na fakt, iż każde ćwiczenie może być uznawane za uczenie się, lecz nie każdy akt uczenia się możemy traktować jako ćwiczenie⁴. Ćwiczenie (powtarzanie, utrwalanie) stanowi zatem podzbiór czynności uczenia się, do którego w omawianym kontekście zaliczyć

¹ I. Jarzyńska, *Rodzice w procesie elementarnej edukacji dziecka*, „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” 2016, t. 11, nr 2, s. 35.

² Z. Chodkowski, *Motywacja a proces uczenia się*, „Kultura – Przemiany – Edukacja” 2019, t. VII, s. 173.

³ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1987, s. 56.

⁴ S. Baley, *Psychologia wychowawcza w zarysie*, Warszawa 1967, s. 124.

możemy: ponowne czytanie z podręcznika informacji dotyczących danych treści, rozwiązywanie zadań z zeszytu ćwiczeń, wykonywanie domowych sprawdzianów, rozmowy i dyskusje, a także inne czynności, takie jak np. wakacyjne wycieczki nawiązujące do tematyki lekcji.

Na znaczenie współpracy pomiędzy rodzicami a szkołą jako jednego ze środków prowadzących do osiągnięcia edukacyjnych celów zwracała uwagę Maria Mendel. Badaczka sytuuje omawiane w niniejszym artykule zjawisko pośród sześciu przestrzeni relacji pomiędzy placówką oświatową a domem. Należą do nich: rodzicielstwo, komunikacja, wolontariat, współdecydowanie, współpraca ze społecznością lokalną, nauka domowa⁵.

Warto podkreślać znaczenie działalności rodziców w edukacji dzieci, ponieważ wiele badań dowodzi dużej efektywności ich zaangażowania oraz ich sprawczości w prawidłowym rozwoju swych podopiecznych⁶. Pomoc opiekuna w domu może być niezwykle ważna w kontekście motywowania i wspierania aktywności dziecka, utrwalania wiadomości, nadrabiania materiału, akcentowania najistotniejszych treści oraz osadzania wiedzy w pewnych kontekstach pomagających zrozumieć niezrozumiałe. Obecność rodziców w tym aspekcie nie powinna zatem ograniczać się do ewentualnego udziału w radzie rodziców czy okresowego uczęszczania na wywiadówki. Wszak „proces szeroko pojmowanej edukacji rozpoczyna się w rodzinie, która jest środowiskiem naturalnym, a gdy dziecko osiągnie wiek obowiązku szkolnego, realizowany jest równolegle w szkole”⁷ i to właśnie rodzice nazywani są „najlepszymi pierwszymi nauczycielami”⁸. Istotny jest fakt, iż tak jak nauka w szkole jest tak naprawdę kolejnym etapem rozwoju dziecka poprzedzonym jego wzrastaniem w ognisku domowym, tak późniejsza pomoc rodzicielska stanowi dopełnienie działań wykształconego pedagoga.

Pierwsze 6 lat edukacji to czas, w którym dziecko nie tylko potrzebuje pomocy opiekunów, ale i chętnie z niej korzysta. Warto spożytkować ten etap, biorąc pod uwagę nadchodzący trudny okres dojrzewania, dla którego charakterystyczna jest krytyczna postawa wobec własnych rodziców⁹. Mając na uwadze dobro podopiecznych i ich kompleksowy rozwój, rodzice powinni czuć się przynajmniej tak samo odpowiedzialni za ich wykształcenie jak pracujący z nimi nauczyciele. Świadomie

⁵ M. Mendel, *Rodzice jako obiekty dyskursywnej praktyki w szkole i co z tego dla dzieci wynika* [w:] *Dziecko – nauczyciel – rodzice. Konteksty edukacyjne*, red. R. Piwowski, Białystok–Warszawa 2003, s. 133–154.

⁶ D. Jaworska, K. Jasiński, *Rola rodziców w edukacji w opiniach uczniów i nauczycieli*, „Progress. Journal of Young Researchers” 2019, nr 5, s. 46–48.

⁷ E. Musiał, *Współpraca rodziców i nauczycieli. Źródła inspiracji współczesnej synergii w myśli pedagogicznej polskiego Oświecenia*, „Wychowanie w Rodzinie” 2018, t. XVII, s. 145.

⁸ I. Jarzyńska, *Rodzice w procesie...*, s. 35.

⁹ *Vademecum dla rodziców uczniów. Jak wspierać uczniów w samodzielnym uczeniu się?*, <https://ibe.edu.pl/pl/aktualnosci/2637-vademecum-dla-rodzicow-uczniow-publicacja-do-pobrania?highlight=WYJ2YWRlbWVjdW0iXQ==> (10.06.2025), s. 12–14.

uczestniczyć, wspierać, a w przypadku wystąpienia u ucznia pewnych braków nie oczekiwać działań kompensacyjnych wyłącznie po stronie szkoły. Innymi słowy: wykazywać się inicjatywą, a zajęcia szkolne w gruncie rzeczy traktować jako dopełnienie działania domu. Momentami zadanie to może być dla opiekuna nie lada wyzwaniem – nie tylko ze względu na natłok innych obowiązków, ale i same treści programowe. Wiele z nich może wymagać wcześniejszego przygotowania się lub przypomnienia już poznanych wiadomości. Szczęśliwie możemy domniemać, iż aktywna postawa rodziców jest zjawiskiem dosyć powszechnym. Jak pokazuje badanie przeprowadzone przez Kantar Millward Brown w 2017 r. – zdecydowana większość rodziców bierze czynny udział w domowej nauce swoich pociech i traktuje to jako swój niewymuszony obowiązek¹⁰.

Nowe możliwości edukacyjne

Dzisiejsi uczniowie to pokolenie wychowujące się w społeczeństwie, dla którego główną wartością stała się informacja oraz jej przekaz i w którym centralnym zasobem produkcyjnym gospodarki jest wiedza¹¹. Obecny stan rzeczy jest wynikiem głębokiej rewolucji związanej z dynamicznym upowszechnieniem się nowoczesnych technologii umożliwiających przetwarzanie, przechowywanie, udostępnianie i wykorzystywanie informacji. Obejmują one zarówno sprzęt (np. komputery, smartfony), jak i oprogramowanie, usługi i zasoby sieciowe. Oddziaływanie nowych mediów jest widoczne w każdej dziedzinie naszego życia: w biznesie, zdrowiu, rozrywce, kulturze, a także edukacji. Do ich najważniejszych cech należą: elastyczność, powszechność, globalność i mobilność¹².

Dostęp do internetu za pomocą komputera osobistego lub telefonu sprawia, że cała wiedza tego świata mieści się dziś w plecaku lub kieszeni spodni. Umiejętne wykorzystanie nowych technologii i treści w nich zamieszczanych stanowić może zarówno wsparcie tradycyjnych metod dydaktycznych, jak i szybki oraz wygodny sposób przypomnienia sobie zapomnianego już materiału nauczania.

Zmiany w edukacji formalnej na etapie szkoły podstawowej

Rozpatrywany temat nabiera zupełnie nowego znaczenia w polskim systemie szkolnictwa. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 22 marca

¹⁰ H. Knifer, *Powszechna pomoc rodzinna w nauce matematyki*, <https://edunews.pl/badania-i-debaty/badania/3975-powszechna-pomoc-rodzinna-w-nauce-matematyki> (25.05.2025).

¹¹ P.F. Drucker, *Myśli przewodnie*, Warszawa 2002, s. 262.

¹² *Znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych*, <https://zpe.gov.pl/a/znaczenie-technologii-informacyjno-komunikacyjnych/D16xlmSWx> (25.07.2025).

2024 r. w klasach nauczania początkowego „nauczyciele nie będą zadawać prac domowych do wykonania przez ucznia w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Wyjątek stanowią prace dotyczące ćwiczeń (...) polegających na rozwijaniu umiejętności ruchowych dłoni”, a w wyższych klasach szkoły podstawowej „uczniowie nie będą mieli obowiązku wykonywania prac domowych zadawanych w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Wykonanie lub niewykonanie pracy domowej nie będzie oceniane”¹³. Omawiane zmiany mają na celu doprowadzenie do sytuacji, w której „uczniowie będą mieli więcej czasu na utrwalanie wiedzy, przygotowanie się do sprawdzianów, czytanie książek, a także, co bardzo ważne, realizowanie swoich pasji i odpoczynek”¹⁴. I o ile możemy się zgodzić, że brak codziennej pracy domowej pozwoli uczniom na wygospodarowanie większej ilości czasu na czynności niezwiązane z obowiązkami szkolnymi, to nie możemy zapomnieć o tym, że przygotowanie do sprawdzianów i utrwalenie informacji zdobytych podczas zajęć lekcyjnych to w rzeczywistości jedno z podstawowych funkcji zadania domowego¹⁵.

Metody, techniki i narzędzia badawcze

W niniejszym artykule podjęto próbę zbadania poziomu zaangażowania w proces nauki domowej rodziców dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej, poznania wykorzystywanych przez nich źródeł i narzędzi oraz ewentualnych zmian w tym procesie wynikających z rozporządzenia Ministra Edukacji. Biorąc pod uwagę nowe warunki, w których odnajdują się nie tylko uczniowie, ale również ich opiekunowie, przeprowadzone badanie ma charakter eksploracyjny.

Aby lepiej i dokładniej zrozumieć analizowane zjawisko, zastosowano jakościową metodę sondażu z wykorzystaniem wywiadu pogłębionego (indywidualnego, jawnego, ustnego, częściowo skategoryzowanego). Techniki badawcze oparte na rozmowie umożliwiają poznanie indywidualnych doświadczeń oraz punktów widzenia osób zaangażowanych w omawiany proces, a także obserwację reakcji respondenta na zadawane pytania, co nie jest możliwe w przypadku badań ilościowych¹⁶.

Badaniem z zastosowaniem wywiadu częściowo skategoryzowanego objęto 7 matek i 2 ojców. Kwestionariusz zawierał następujące pytania:

¹³ *Prace domowe w szkole podstawowej nieobowiązkowe. Rozporządzenie podpisane*, <https://www.gov.pl/web/edukacja/podpisanie-rozporzadzenia> (25.05.2025).

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ H. Kozak, *Organizacja pracy domowej uczniów klas początkowych*, Warszawa 1984, s. 26; W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 2003, s. 330; R. Reclik, *Rola i miejsce pracy domowej w kształceniu zintegrowanym [w:] Uczeń we współczesnej szkole: problemy reformy edukacji wczesnoszkolnej*, red. Z. Ratajek, Warszawa 2005, s. 138.

¹⁶ J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 2005, s. 120.

Tabela 1. Kwestionariusz wywiadu

1. Czy respondenci uczą się z dziećmi?	
Jeśli tak:	Jeśli nie:
2. Dlaczego tak? Jakie potrzeby edukacyjne dzieci zauważają respondenci?	2. Dlaczego nie? Czy ich dzieci uczą się w domu, czy wystarcza im jedynie czas poświęcony na naukę w szkole?
3. Jak wygląda ich harmonogram nauki z dziećmi?	3. Jak wygląda harmonogram nauki dzieci?
4. Jak dużo czasu poświęcają na naukę z dziećmi?	4. Jak dużo czasu dzieci poświęcają na samodzielną naukę?
5. Czy respondenci podczas nauki z dziećmi ograniczają się jedynie do treści programowych, czy wychodzą poza nie?	5. Czy dzieci zwracają się do respondentów z problemami w nauce? Z jakimi?
6. Z jakich źródeł wiedzy korzystają respondenci podczas nauki z dziećmi i przygotowywania się do niej?	6. Z jakich źródeł wiedzy korzystają dzieci podczas nauki w domu?
7. W jaki sposób respondenci wykorzystują inne źródła informacji?	7. Czy respondenci są na bieżąco z treściami przerabianymi w szkole?
8. Jakie pozytywne skutki swoich działań zauważają respondenci?	8. Czy respondenci proponują dzieciom treści wychodzące poza materiał przerabiany w szkole?
9. Jakie negatywne skutki swoich działań zauważają respondenci?	9. Jak respondenci oceniają proces samodzielnej nauki swojego dziecka w domu?
10. Jak respondenci oceniają zapał dzieci do wspólnej nauki?	10. W jaki sposób rozporządzenie ograniczające zadawanie prac domowych wpłynęło na częstotliwość nauki dzieci w domu?
11. W jaki sposób rozporządzenie ograniczające zadawanie prac domowych wpłynęło na częstotliwość wspólnej nauki w domu?	11. Czy dzieci korzystają z korepetycji?
12. Czy dzieci korzystają z korepetycji?	

Źródło: opracowanie własne na podstawie obserwacji własnej przedmiotu badań.

Analiza wyników badań własnych

Zrealizowany projekt dzięki zastosowanej metodzie jakościowej pozwolił na wyciągnięcie wniosków i spostrzeżeń zmierzających ku eksploracji zagadnienia wspólnej nauki domowej we wciąż zmieniającej się przestrzeni społecznej i zupełnie nowej rzeczywistości edukacyjnej. Wyniki przeprowadzonych badań zostały przedstawione w tabeli 2.

Odpowiedzi uzyskane podczas badania wykazały, iż wszyscy rodzice chętnie wspierają swoje dzieci w nauce, choć dwie mamy zadeklarowały brak wspólnej nauki z dzieckiem. Dopiero późniejsze pytania doprecyzowujące ujawniły, że za wspomnianą postawą kryje się różny sposób interpretowania analizowanego tematu.

W rzeczywistości żaden z respondentów nie odmawia dziecku pomocy. Problem semantyczny dotyczył inicjatywy edukacyjnej, z którą może wychodzić rodzic. W omawianych przypadkach respondentki wskazały na wysoki poziom samodzielności i kompetencji edukacyjnych dzieci skutkujący brakiem potrzeby nadzorowania podopiecznej w kwestiach nauki szkolnej, jednak były one na bieżąco z przerabianymi treściami. Informacje zdobyte podczas rozmów z rodzicami nawiązują do przytoczonych wcześniej wyników badań Kantar MillwardBrown¹⁷. W znacznej większości to rodzice inicjują wspólną naukę, najczęściej zauważając u swoich pociech pewne trudności, choć pojawiła się również deklaracja nauki „w przód” – zapoznawania się z tematami, które miały dopiero pojawić się podczas lekcji. Argumentem za tego typu działaniami jest ułatwienie procesu wdrożenia się w następne etapy edukacji. W innym przypadku respondentka wspomniała, że córka uczęszczająca do klasy VIII od kilku lat uczy się samodzielnie, jednak w pierwszych latach nauki inicjatywa była po stronie rodzica. Co warto odnotowania – wszyscy respondenci opowiadali o uczeniu się z dziećmi z zadowoleniem, uśmiechem, okazując oznaki satysfakcji.

Czas poświęcony na naukę we wskazaniach jest zazwyczaj podobny – kilka godzin w tygodniu. W niektórych domach istnieje stały harmonogram nauki, choć nie brakowało również głosów, iż wspólna nauka i czas na nią poświęcony jest efektem potrzeby danej chwili, którą dziecko sygnalizuje. Nie wszyscy respondenci na co dzień inicjują wspólną naukę, jednak w razie potrzeby są dla dzieci dostępni i pomocni. Wyniki te korespondują z wynikami badań Katarzyny Błażejewskiej z 2021 r.¹⁸

W zdecydowanej większości rodzice starają się poszerzać materiał szkolny przerabiany z dziećmi w domu. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że zakres treści, które są przez respondentów pogłębiane, często wynika z zainteresowań i inicjatywy samych podopiecznych oraz ich możliwości poznawczych. Warto nadmienić, iż zdarza się, że proces przekazywania wiedzy pojawia się nie tylko przy okazji nauki przy biurku, ale także w trakcie wykonywania innych czynności, takich jak np. wycieczki. Ponadto jedna z respondentek wspomniała o udziale w dodatkowych zajęciach w ramach edukacji pozaformalnej. Zauważalny staje się trend bardziej wartościowego spędzania wolnego czasu rodziców z dziećmi¹⁹.

Wielu opiekunów podczas nauki z podopiecznymi w domu nie ogranicza się do podręcznika jako jedyne źródła wiedzy. Aby przypomnieć sobie treści programowe, często korzystają oni z zasobów internetu, głównie w formie wideo. Ten sposób pozyskiwania informacji wskazywany jest jako szybki i wygodny. Materiały pozytywnie ocenione przez rodziców są też wykorzystywane jako sposób prezentacji informacji dzieciom. W radzeniu sobie z trudnym materiałem pomocna okazuje się też sztuczna inteligencja, która pełni funkcję cybernetycznego koncentratora informacji. Można zatem stwierdzić, iż niekiedy materiały udostępniane w nowych

¹⁷ H. Knifer, *Powszechna pomoc...*

¹⁸ K. Błażejewska, *Praca domowa w opinii uczniów klas I–III oraz ich rodziców*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” 2021, t. XXXX, nr 1, s. 96–97.

¹⁹ *Komunikat z badań. Polacy o wychowaniu dzieci*, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2022/K_125_22.PDF (22.10.2025).

mediach pełnią funkcję tzw. wirtualnego nauczyciela zarówno dla uczniów, jak i ich rodziców. Otrzymane wyniki potwierdzają pozytywne spojrzenie rodziców na proces wykorzystywania internetu w nauce swych podopiecznych²⁰.

Tabela 2. Wyniki badań własnych

Lp.	Kod	N	%	Cytat ilustrujący ²¹
1.	Inicjatywa edukacyjna	7	77,8	Gabriela: „Tak do trzeciej klasy podstawówki (...). Tak bardziej chodziło tutaj o konsekwencje i o to, żeby wpadła w tryb pamiętania po prostu. Natomiast później, od 4 klasy, już troszkę to wyluzowałam (...). Chyba już od 6–7 klasy, to już tak zostawiłam ją z tym samą, bo też uznałam, że to już jest ten moment, gdzie ona powinna poczuć sama, że musi się uczyć”.
2.	Ustalony harmonogram nauki	2	22,2	Sabina: „I tak i nie, ona się uczy po prostu na bieżąco”.
3.	Czas poświęcony na wspólną naukę	9	100	— ²²
4.	Wychodzenie poza treści programowe	5	55,5	Piotr: „Nasza córka ma zawsze wiele pytań (...), więc za każdym razem praktycznie wychodzimy poza ramy”.
5.	Nowoczesne technologie informacyjne	9	100	Gabriela: „No to jak ona czegoś tam nie wiedziała, ja mówię: no to słuchaj, no to zaglądnijmy do internetu”.
6.	Nowoczesne technologie informacyjne jako nauczyciel	9	100	Olga: „YouTube, (...) jakieś fajne edukacyjne TikToki czy tam shortsy, no to też jest to w pigułce coś wyjaśnione, co może chwycić, więc jej na przykład to pokazuję albo zanim jej cokolwiek powiem, no to po prostu sobie szukam informacji”.
7.	Pozytywne skutki wspólnej nauki	9	100	Gabriela: „Nie ma tych zadań, więc to trochę utrudniło wszystko, ale myślę, że taką konsekwencję i troszeczkę w niej wyrobiłam taki nawyk, że jak ona się nauczy, to później będzie jej troszkę łatwiej”.
8.	Negatywne skutki wspólnej nauki	3	33,3	Kuba: „Czasami... Jeżeli nie dostosuję formy do możliwości poznawczych dziecka, to... ale to jest raczej rzadkie”.
9.	Pozytywne nastawienie dzieci do wspólnej nauki	8	88,9	Agnieszka: „kiedy chce się uczyć, to to jest to, że ona wie, że to będą te działy, te rzeczy, które ją interesują. Natomiast jeżeli chodzi o to, co stwarza jej więcej problemów, czyli w tym przypadku matematyka, no to już jest to mniej chętnie podejmowanie działania”.
10.	Zwiększenie znaczenia ucznia i rodzica w kwestii domowej nauki	9	100	Olga: „No gdy zadania domowe się skończyły (...), musiałam zacząć działać na własną rękę, (...) rozwiązywałyśmy zadanie, które ja wybierałam”.
11.	Pobieranie korepetycji	0	0	Katarzyna: „To, co uważam, że chyba bym zawodziła jako rodzic, korzystając z korepetycji na tym etapie”.

Źródło: opracowanie własne.

²⁰ D. Krzesińska, *Rodzice doceniają potencjał Internetu w edukacji i rozwoju dzieci*, <http://edunews.pl/aktualnosci/43-dla-rodzicow/1394-rodzice-doceniaja-potencjal-internetu-w-edukacji-i-rozwoju-dzieci> (23.10.2025).

²¹ Wywiady przeprowadzone 14.07.2025–7.08.2025.

²² Zróżnicowane odpowiedzi respondentów.

W zdecydowanej większości zapal dzieci do nauki zależy od przedmiotu, nad którym opiekunowie planują w danym momencie pracować. Im mniej lubiana dyscyplina, tym trudniej zmobilizować dzieci do pochylenia się nad nią, przy czym jako czynniki motywujące eksponowane są: bliskość i obecność rodzica, świadomość przydatności wiedzy oraz zbliżające się sprawdziany i kartkówki.

Respondenci na ogół nie wskazują negatywnych stron wspólnego uczenia się (wyjątkiem są sytuacje stresowe spowodowane chwilowym brakiem cierpliwości, o których wspomniało 3 respondentów). Dużo więcej i chętniej natomiast opowiadają o pozytywnych stronach tego procesu, a należą do nich:

- a) przypomnienie sobie przez samych rodziców pewnych treści;
- b) lepsze zrozumienie i przyswajanie informacji przez dziecko,
- c) poszerzanie materiału przerabianego w szkole,
- d) budowanie relacji z podopiecznym,
- e) stopniowe rozwijanie samodzielności i regularności dzięki wzmocnieniom pozytywnym,
- f) możliwość nakierowywania dziecka na to, jak efektywnie się uczyć.

Jedna z wcześniej wspomnianych mam, która wskazała, że nie wychodzi z inicjatywą wspólnej nauki, przyznała, że takie działanie prawdopodobnie mogłoby skutkować poprawieniem wyników w nauce.

W temacie rozporządzenia ograniczającego możliwość zadawania zadań domowych dzieciom w szkole podstawowej rodzice mają dużo do powiedzenia, a ich opinie są głównie negatywne. Uważają oni, że prace domowe zadawane przez nauczycieli pomagają nie tylko utrwalić wiedzę poznaną podczas lekcji, ale też uczą sumienności i obowiązkowości. Pozytywnie oceniają aktywność nauczycieli polegającą na zadawaniu zadań „dla chętnych”.

Analizując odpowiedzi respondentów, można założyć, że zmiany wprowadzone przez Ministra Edukacji nie tyle odciążą uczniów, co doprowadziły do przekształcenia formy domowej nauki i zwiększenia roli samego ucznia i jego opiekunów w tym procesie.

Na etapie pierwszych lat szkoły podstawowej rodzice nie widzą potrzeby korzystania z korepetycji, ponieważ oceniają, że dzieci dobrze radzą sobie z omawianym materiałem, a ewentualne problemy edukacyjne nie stanowią dla rodziców trudności. Wyjątkiem są dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, które najczęściej są traktowane przez rodziców nie jako korepetycje uzupełniające braki w wiedzy wychowanków, a naturalna odpowiedź na wymagania dzisiejszego świata. Niekiedy zauważalne jest ambicjonalne podejście opiekunów do wspólnej nauki, jednak dane Centrum Badania Opinii Społecznej wskazują na ogólne tendencje wzrostowe w omawianym temacie – z roku na rok coraz większa liczba rodziców deklaruje posłanie dzieci na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne²³.

²³ *Komunikat z badań. Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2024/2025*, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_111_24.PDF (23.10.2025).

Podsumowanie i wnioski

Rozmowy z rodzicami doprowadziły autora niniejszego artykułu do przemyśleń nad praktycznym wykorzystaniem zdobytych informacji. Najczęściej opiekunowie entuzjastycznie podchodzą do tematu pomocy swoim podopiecznym z codziennymi wyzwaniami edukacyjnymi, wykazując się inicjatywą i chętnie korzystając z zasobów internetu i mediów społecznościowych. Jednocześnie wyrażają swoje niezadowolenie z wprowadzenia rozporządzenia ograniczającego możliwość zadawania prac domowych w pierwszych latach kształcenia, wskazując, iż w rzeczywistości wiąże się ono z przeniesieniem pewnych obowiązków szkolnych z nauczyciela na rodzica i ucznia. Zdobyte informacje jednocześnie przypominają, iż na pewnym etapie kształcenia opiekunowie prawni stanowią jeden z fundamentów pracy edukacyjnej i dydaktycznej, nie będąc w tych dziedzinach specjalistami. Mogą w związku z tym sygnalizować potrzebę pomocy w zakresie ukierunkowania swych działań.

Powyższe spostrzeżenia tworzą naturalną przestrzeń dla działalności nauczycieli, edukatorów i twórców cyfrowych. Osoby te mogą zakładać i prowadzić kanały w mediach społecznościowych poświęcone informacjom przerabianym w szkole i sposobom radzenia sobie z ewentualnymi trudnościami w nauce w odniesieniu do konkretnych zagadnień. Ich kształt zależy od pomysłowości autorów, jednak w obecnej rzeczywistości dobrym pomysłem wydaje się tworzenie treści „zadanie domowe na dziś”. Mogłyby one dostarczać zadań i inspiracji do codziennych domowych ćwiczeń, jednocześnie w pewnym stopniu odciążając opiekunów. Obecnie dzięki swojej specyfice najodpowiedniejszym miejscem dla tego typu działalności wydaje się serwis YouTube. Umożliwia on tworzenie wygodnych playlist tematycznych, dzięki czemu zamieszczone filmy są łatwe do odnalezienia nawet kilka lat po ich zamieszczeniu, a zatem mogą być wykorzystywane przez kolejne roczniki uczące się określonych treści. Nie można jednak zapominać o podstawowej kwestii dotyczącej przestrzeni nowych mediów – kompetencjach cyfrowych. W pedagogicznych dyskursach bardzo często przewija się ona w kontekście uczniów, rzadziej w odniesieniu do rodziców. Jeśli traktujemy środowisko domowe jako „pierwszą placówkę edukacyjną” w życiu dziecka, warto pochylić się również nad umiejętnościami krytycznego odbioru i efektywnego wykorzystania wiedzy dostępnej np. w mediach społecznościowych, którymi dysponują „pierwsi nauczyciele”.

Omawiane badania mogą stanowić wstęp do poznania i zrozumienia perspektywy opiekuna nie tylko w społeczeństwie informacyjnym, ale i nowej rzeczywistości edukacyjnej. Autor niniejszego artykułu wyraża nadzieję, iż jego treść stanie się impulsem do pogłębienia merytorycznej dyskusji na temat coraz bardziej istotnej współpracy pomiędzy rodzicami i szkołą w przestrzeni i za pomocą nowych mediów.

Bibliografia

- Baley S., *Psychologia wychowawcza w zarysie*, Warszawa 1967.
- Błażejewska K., *Praca domowa w opinii uczniów klas I–III oraz ich rodziców*, „Lubelski Rocznik Pedagogiczny” 2021, t. XXXX, nr 1.
- Chodkowski Z., *Motywacja a proces uczenia się*, „Kultura – Przemiany – Edukacja” 2019, t. VII.
- Drucker P.F., *Myśli przewodnie*. Warszawa 2002.
- Jarzyńska I., *Rodzice w procesie elementarnej edukacji dziecka*, „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” 2016, t. 11, nr 2.
- Jaworska D., Jasiński K., *Rola rodziców w edukacji w opiniach uczniów i nauczycieli*, „Progress. Journal of Young Researchers” 2019, nr 5.
- Kifner H., *Powszechna pomoc rodzinna w nauce matematyki*, <https://edunews.pl/badania-i-debaty/badania/3975-powszechna-pomoc-rodzinna-w-nauce-matematyki> (25.05.2025).
- Komunikat z badań. Polacy o wychowaniu dzieci*, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2022/K_125_22.PDF (22.10.2025).
- Komunikat z badań. Wydatki rodziców na edukację dzieci w roku szkolnym 2024/2025*, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_111_24.PDF (23.10.2025).
- Kozak H., *Organizacja pracy domowej uczniów klas początkowych*, Warszawa 1984.
- Krzesińska D., *Rodzice doceniają potencjał Internetu w edukacji i rozwoju dzieci*, <http://edunews.pl/aktualnosci/43-dla-rodzicow/1394-rodzice-docenaja-potencjal-internetu-w-edukacji-i-rozwoju-dzieci> (23.10.2025).
- Musiał E., *Współpraca rodziców i nauczycieli. Źródła inspiracji współczesnej synergii w myśli pedagogicznej polskiego Oświecenia*, „Wychowanie w Rodzinie” 2018, t. XVII.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1987.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 2003.
- Prace domowe w szkole podstawowej nieobowiązkowe. Rozporządzenie podpisane*, <https://www.gov.pl/web/edukacja/podpisanie-rozporzadzenia> (25.05.2025).
- Reclik R., *Rola i miejsce pracy domowej w kształceniu zintegrowanym [w:] Uczeń we współczesnej szkole: problemy reformy edukacji wczesnoszkolnej*, red. Z. Ratajek, Warszawa 2005.
- Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 2005.
- Vademecum dla rodziców uczniów. Jak wspierać uczniów w samodzielnym uczeniu się*, <https://ibe.edu.pl/pl/aktualnosci/2637-vademecum-dla-rodzicow-uczniow-publikacja-do-pobrania?highlight=WyJ2YWRlbWVjdW0iXQ==> (10.06.2025).
- Znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych*, <https://zpe.gov.pl/a/znaczenie-technologii-informacyjno-komunikacyjnych/D16xlmSWx> (25.07.2025).